

عضو هیئت علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش:

مدیر داده پردازی مطالعات تیمز و پرلز خبر داد: کاهش شدید مهارت دانش‌آموزان در علوم و خواندن
تهران (پانا) - عضو هیئت علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش از تلاش آموزش و پرورش برای افزایش نرخ پوشش تحصیلی دانش‌آموزان گفت.

مسعود کبیری، عضو هیئت علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش و مدیر داده پردازی مطالعات تیمز و پرلز در برنامه تلویزیونی پرسشگر درباره مفهوم سواد گفت: «در حوزه سواد یا کیفیت آموزش باید به چندین بعد توجه شود، اول آن که مولفه‌های زندگی بهتر تا چه اندازه دست یافتنی است؟ استاندارد آموزشی یکی از همین ابعاد است که باید به آن توجه شود. عدالت آموزشی نیز یکی دیگر از اینهاست.»

او افزود: «تا چند سال گذشته عدالت آموزشی به مفهوم خوب نوشتن و خواندن و رسیدن به میانگین دانش‌آموزانی بود که بتوانند به توانمندی خوب خواندن و نوشتن دست پیدا کند، اما اکنون رسیدن تک‌تک دانش‌آموزان به این مفهوم مد نظر است. در سال ۲۰۰۵ بحث "آموزش برای همه" مطرح بود اما اکنون بحث "آموزش باکیفیت" مطرح است.»

او با بیان اینکه آموزش و پرورش ما برای افزایش نرخ پوشش تحصیلی دانش‌آموزان تلاش بسیاری کرده است گفت: «بسیاری از کشورها نظیر سنگاپور که سردمدار کیفیت آموزشی در دنیا هستند به لحاظ میانگین کیفیت عملکرد جزو اولین‌هاست اما در حوزه عدالت آموزشی سنگاپور یکی از بدترین کشورهای دنیاست. فاصله بین افراد به لحاظ یادگیری به شدت متفاوت است و این نشان می‌دهد که لزوماً نمی‌توان با در نظر گرفتن یک بعد، آموزش و پرورش کشورها را نگاه کنیم.»

عضو هیئت علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش افزود: «نکته بعد که شاید بیشتر در حوزه آموزش عالی و فنی و حرفه‌ای ما مطرح است این است که آیا دانش‌آموزان با چیزهایی که به آنها یاد می‌دهیم می‌توانند در عمل کار کنند یا باید به کلاس‌ها و دوره‌های تکمیلی در بیرون بروند؟»

کبیری درباره برخی نظرات مبنی بر آنکه روش ارزشیابی توصیفی موجب شده است تا دانش‌آموزان بیسوادتر شوند گفت: «شاید این تعبیر سختی باشد که بگوییم ارزشیابی توصیفی بچه‌ها را بیسوادتر می‌کند، یک مولفه به تنهایی نمی‌تواند تعیین‌کننده کیفیت آموزشی باشد. باید توجه کنیم قبل از ارزشیابی توصیفی چه اتفاقی می‌افتاد و بعد از آن چگونه شده است.»

او ادامه داد: «قبل از ارزشیابی توصیفی می‌توانستیم با برآوردی به عنوان مثال بگوییم که ۱۰ درصد از بچه‌ها افت می‌کردند، اما الان در ارزشیابی توصیفی این ۱۰ درصد تا پایه ششم بالا می‌آیند و در آنجا یک آزمون و امتحانی برگزار می‌شود و وارد پایه‌های بعدی می‌شوند. اتفاقی که رخ می‌دهد این است که اگر برخی به تکرار پایه نیاز داشتند و این اتفاق برایشان نیفتاد، بار تراکمی‌اش به پایه‌های بالاتر می‌رود و عده‌ای هنوز مجهز به مهارت‌های پایه اولیه نیستند.»

او درباره آزمون‌های بین‌المللی تیمز و پرلز و منحنی بهتر یا بدتر شدن وضعیت آموزشی ما در مقایسه با دنیا گفت: «آخرین آزمون ۲۰۱۵ برگزار شد. نتایج نشان می‌دهد عملکرد در درس ریاضی در حد قبل است ولی در مهارت علوم و خواندن کاهش شدید ۳۰ نمره‌ای دارد. اما نمی‌توان خیلی راحت آن را به ارزشیابی توصیفی ربط داد. کتاب‌ها و برنامه‌های درسی و ساختار نظام آموزشی تغییر کرده است.»

عضو هیئت علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش ادامه داد: «مثلا نتایج نشان می‌دهد اگر میانگین نمره این آزمون ۵۰۰ باشد، میانگین نمره ایران هم پایه چهارم و هم پایه هشتم حدود ۴۳۰ است. حدود ۷۰ کشور در این آزمون شرکت می‌کنند و درس ریاضی، علوم و سواد خواندن را می‌سنجد. در درس علوم پایه هشتم میانگین ما به ۴۷۷ رسیده بود که در سال ۲۰۱۵ به ۴۵۰ کاهش یافت. دو نکته وجود دارد اول آنکه همیشه در منطقه ما قرار داریم که عملکردمان به میانگین نمی‌رسد. دوم آنکه در نسبت کشورهای منطقه، اول نیستیم و بسیاری کشورهای منطقه از ما بهترند که کمی نگران کننده است.»

او در پاسخ به اینکه آیا اصلا تیمز و پرلز ملاک خوبی است و باید برویم در این آزمون‌ها شرکت کنیم یا خیر گفت: «بحث اینکه باید برویم یا خیر را خود کشور تصمیم می‌گیرد. البته یکسری ملاک‌ها را برای اسناد بالادستی تعریف کرده‌ایم. در ایران ۱۴۰۴ این چشم‌انداز دیده شده که باید کشور اول منطقه باشیم، از کجا می‌توان آن را دریافت؟ البته نمی‌توان هم به قطعیت گفت حتما تیمز بهترین روش سنجش و استناد است، تیمز هم اشکالاتی دارد ولی مسئله این است که اگر قرار باشد همه کشورها با یک ملاک سنجیده شوند آزمون‌های ما هم لازم است.»

او ادامه داد: «مطالعات دیگری نیز در جهان انجام می‌شود که حوزه‌هایی چون سواد شهروندی، فناوری و... را می‌سنجد. همه اینها یک روش شناسی دارند.»

کبیری با بیان اینکه شکی نیست که ارزشیابی توصیفی تغییر رویکردی ایجاد کرده و در آشنایی معلمان با حوزه‌های مختلف سنجش تاثیر داشته است گفت: اما اجرای آن در سطح کشور با خوش‌بینی که در ابتدای آن تصور می‌شد همراه نبود.

او افزود: «ایده‌های بسیاری برای بچه‌ها داریم، ایمنی، امنیت و... بر اساس تحقیقات انجام شده ایران از جمله کشورهایی است که کمترین زمان آموزش در دوره ابتدایی را دارد، کودکان ایرانی در یک سال تحصیلی به طور متوسط در دوره ابتدایی ۶۴۵ ساعت در مدرسه حضور دارند. در حالی که استاندارد یونسکو ۱۰۰۰ ساعت در ۲۰۰ روز آموزشی است.»

او با بیان اینکه ما امسال که تعطیلی مدارس بر اثر آلودگی هوا در تهران نداشتیم بچه‌ها خوش‌بینانه ۱۶۵ روز به مدرسه می‌روند گفت: «در حقیقت در هفت و نیم ماهی که بچه‌ها به مدرسه می‌روند انتظارات زیادی داریم. در سند تحول بچه‌ها باید ۹۲۵ ساعت آموزش ببینند اما بسیار کمتر از این مقدار است. کیفیت آموزش دستخوش تغییر است و از هر سه دانش‌آموزی که در دوره ابتدایی اختیار داریم یک نفر به حداقل استانداردهای ما نمی‌رسد یعنی خواندن و نوشتن و یا چهارعمل اصلی را بطور کامل بلد نیست.»